

Brodogradnja i Poncije Pilat

S jedne strane, javnost je zabrinuta kako će brodogradnja nestati što će mnoge obitelji dovesti u ionako nezavidan materijalni položaj. S druge strane, političari u borbi za glasove ističu kako sve čine kako bi se našao održivi model za postojeća brodogradilišta. S treće strane, opustošena Slavonija se sve dinamičnije iseljava. Uobičajeno je da se u Lijepoj našoj, kada problemi dostignu stanje usijanja, od strane političara ističe kako su prethodne vlade malo ili ništa učinile da se problemi riješe. Po mojem mišljenju politika od osamostaljenja nije vodila brigu o stanju i kretanju hrvatskog gospodarstva. To nije mali „grijev propusta“, to je nedopustivo u zemljama koje brinu o stanju blagostanja svojih građana. I dalje, prisutna transformacija od nacionalne u tržišnu državu u samom fokusu svoga interesa ima konkurentnost svoga gospodarstva što se lijepo može identificirati stopama investiranja. Bez investicija nema ni rasta ni razvoja gospodarstva.

O tragičnoj privatizaciji društvenog u državno pa potom u privatno vlasništvo pisao sam nebrojni broj puta kako na ovim stranicama tako i u mnogobrojnim tiskovinama. „Mlijeko je proliveno“ i nema smisla o njemu dalje raspravljati. Međutim, nije to jedini krimen naših vlasti.

Da bi se gospodarstvo raslo i razvijalo država ima na raspolaganju cijeli arsenal politika kojima to čini. Kako je cilj ovog napisa da ukaže na „grijev propusta“ hrvatskih vlada cijelu priču ću svesti na kamatnu stopu, tečaj nacionalne valute i poreznu presiju.

Pogledajmo kako su navedeni instrumenti ekonomske politike podržavali rast i razvoj hrvatskog gospodarstva.

Internacionalizacija bankarskog sustava, na kojem se temelji financijski sustava Lijepe naše, rezultirala je odvajanjem financijskog sustava od materijalne proizvodnje. Upravo to odvajanje financijskog sustava od realnog gospodarstva postalo je poluga kreiranja deficita na računu platne bilance. Uvozili smo robu finalne potrošnje (umjesto investicijske opreme) čija je realizacija ustrajno podržavana rastom kredita građanima. Tako se je formirala ponuda konkurentnijeg inozemnog sektora kojemu se domaće gospodarstvo zbog tehničko-tehnološke zaostalosti nije moglo suprotstaviti. Posljedice su bile očite na što su ukazivali katastrofičari kako je nazvana grupa ekonomista koja se je suprotstavljala toj i takvoj politici – rast inozemnog duga, urušavanje domaćeg gospodarstva, povećanje nezaposlenosti, rast siromaštva.... Kada

je došla kriza „kruta zbilja srušila je bajku“. Uvoz štednje, inozemni dug, je bio moguć ako su prinosi na štednju bili veći u Hrvatskoj u odnosu na prinose na štednju iz kojih je ona dolazila. Jasno, poslovne banke, zato se i zovu poslovne banke, na toj i takvoj poslovnoj politici su zaradile. Nekoliko puta veće kamatne stope su smanjivale konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Ima li se u vidu da hrvatsko gospodarstvo nije primjereno kapitalizirano valja identificirati kao ovisnost o kreditima bez obzira na visinu kamatnih stopa. To nam pokazuju podaci FINA-e o čemu sam pisao u nekoliko prethodnih tekstova.

Tzv. Stabilizacijski, koji ja nazivam Antiinflacijski, program iz 1993. fiksirao je tečaj nacionalne valute na četiri četvorke za njemačku marku. Nagoviješteno je kako slijedi Razvojni program kojeg, na žalost, nismo dočekali. Međutim, fiksirani tečaj je ostao. Zaostalo gospodarstvo nije moglo pratiti njemačko gospodarstvo pa je uslijedila aprecijacija tečaja koja je dodatno onemogućila stabilizaciju, a kamoli razvoj, hrvatskog gospodarstva. 1995. godine saldo na računu platne bilance postao je deficitaran i trebalo ga je identificirati kao alarmantno upozorenje hrvatskim vlastima. Tadašnja vlast je crveno svijetlo ignorirala. Vlade koje su je slijedile nastavile su po istom scenariju.

Hrvatska je država glede porezne presije, imajući u vidu veličinu dodane vrijednosti, pokazala krajnju nezainteresiranost za stanje u hrvatskom gospodarstvu. Ona je to mogla jer se je mogla zaduživati u inozemstvu što su neki nazvali privilegijem. Posebno valja ukazati na „Pijanstvo zaduživanja“ od 2000. godine do krize iz 2007. godine kada je ponovno „kruta zbilja srušila bajku“. Globalna kriza pokazala se je kao tragična depresija za hrvatsko gospodarstvo. Â 2009. godine napisao sam svoj prijedlog porezne reforme. „Od sto glasa, glasa čuti bilo nije.“ Naprosto država nije prihvatila činjenicu kako poreze prikuplja od svojih građana koji su joj dali povjerenje i kako su odgovorni za politiku koju provode u ime građana. Umjesto toga godinama se priča i priča kako će se izvršiti potrebne reforme. Do njih do dana današnjeg nije došlo, a ne znam kada će doći. Porezna presija je, da ne dužim, nesnosna za Â hrvatsko gospodarstvo. Najavljeno smanjenje porezne presije nije dovoljno, s jedne strane, i, s druge strane, nije u funkciji dinamiziranja gospodarskog rasta. Zainteresirani čitatelj o tome može vidjeti moje stavove pod rubrikom „Harač“.

Tako je brodogradnja, koja je trebala biti perjanica hrvatskog gospodarstva zahvaljujući neprimjerenom gospodarskom okviru moralo završiti gdje će završiti – u stečaju. Moram reći kako sam u više navrata tražio studije koje su govorile o stanju u brodogradnji. Nikad nisam dobio niti jedan papir bilo od politike bilo od sindikata. Toliko o brizi za sudbinu hrvatske perjanice.

Svi peru ruke. Poncije Pilat je također oprao ruke ali je u povijesti ostala zapisana njegova

Brodogradnja i Poncije Pilat

Autor Guste Santini

Ponedjeljak, 10 Rujan 2018 11:26

uloga. To će jednog dana učiniti ekonomisti koji će analizirati zašto je Lijepa naša nerazvijena iako nije trebala biti.